

La reforma als Països Catalans

Dll, 12/06/2017 per Catalunya Religió

([Cristianisme al Segle XXI](#)) El passat dissabte dia 10 de juny, a la sala d'actes del col·legi dels Jesuïtes del carrer Casp, «Cristianisme al Segle XXI» va celebrar la darrera sessió del curs d'«Espai Obert» dedicat als 500 de la Reforma protestant amb una xerrada amb el títol La reforma als Països Catalans, a càrrec de **Josep-Lluís Carod-Rovira**, Director de la Càtedra UPF sobre la Diversitat Social. Amb una nombrosa assistència de públic, l'acte començà amb l'habitual lectura —en aquest cas, un poema de Miquel Martí i Pol— i la presentació del ponent a càrrec de **Joel Cortés** de la junta de «Cristianisme al Segle XXI» i President de la Comissió Permanent de Església Evangèlica d'Espanya i de Catalunya.

Carod-Rovira volgué fer una conferència tan interessant com amena i dedicà la primera part a la figura de Luter i, la segona, al protestantisme a Catalunya. Per a ell, **Luter** —al qual, l'Estat espanyol no ha volgut ni tan sols dedicar un segell commemoratiu com d'altres Estats europeus han fet— és un dels personatges destacats de la història perquè a la reforma religiosa i afegí una revolució política, cultural i lingüística. El nucli de la seva reforma religiosa consistí a prescindir d'intermediaris entre el creient i Déu, de manera que inventà una mena wifi religiós amb cobertura total, sense distàncies, i gratuïta per contactar amb la divinitat. Més seriosament explicà com s'arribà a la concepció del sacerdoci universal i a la celebració del Baptisme i l'Eucaristia, sense sentit sacrificial. El fet que l'única autoritat que Luter acceptés fos la de l'Esclatúra l'abocà a no acceptar l'autoritat del papa ni del clergat, cosa que el congracià amb els prínceps alemanys desitjosos d'alliberar-se del jou del papat i del de l'emperador, cosa que el convertí en un veritable heroi per als seus conciutadans (amb pòster i tot: la pintura de **Lucas Cranach el Vell**). Quant a la revolució cultural i lingüística explicà com les seves traduccions de la Bíblia estandarditzaren l'ortografia i els períodes de les frases en moltes altres llengües, de manera que **Umberto Eco** deixà dit que, sense Luter, la llengua alemanya seria tota una altra cosa.

Què hauria fet saltar la xaldiga de la Reforma? Per a Carod-Rovira el clergat

catòlic vivia en el luxe, la luxúria (a Renània, un terç dels clergues vivien en concubinat) i la ostentació. Calia, com ja s'havia temptejat des d'altres moviments, retornar a l'Evangelí pristi. Però també el culte desmesurat a les relíquies (Frederic de Saxònia, n'arribà a col·leccionar més de 17.000) i el tema de les indulgències, amb les quals redimies penes i asseguraven el cel (**Johann Tetzel** predicava que només de sentir amb el clinc de la moneda a la bacina les ànimes del purgatori el deixaven.)

La Reforma suposà també una altra manera d'entendre el culte com a predicació de l'Esclatúra, la participació amb càntics i música —Luter, que tocava el violí i el llaüt, canvià la lletra de cançons populars alemanyes—, sense veneració als sants ni a la Verge, tan arrelats a les festes majors de la nostra terra (el 1620 ja s'hauria dit que, a Catalunya, hi havia més marededéus que botifarres!).

En la segona part de la xerrada passà a resumir-nos part del seu acurat estudi *Història del protestantisme als Països Catalans* (València: 3 i 4, 2016), fent atenció especial a la penetració del protestantisme a casa nostra. Començant pel bisbe de Tortosa, **Adrià d'Utrecht**, que redacta el pròleg del llibre de condemna de les tesis luteranes de la Universitat de Lovaina el 1519 i prohibeix la lectura, tinença i venda de llibres luterans (la qual cosa vol dir que ja circulaven) i seguint pel mallorquí **Jaume d'Olesa** que tramet a Lleó X *Contra errores Martini Lutheri*, contrària al pensament luterà i considerada a Roma com la millor de les que s'havien escrit, s'abocà a les primeres condemnes inquisitorials: el pintor **Gondisalvi** cremat a Mallorca (1523) i els monjos agustins **Henri Voe** i **Jean van Eschen** considerats els primers màrtirs protestants (Brusel·les pocs mesos després). De 1539 (Luter encara vivia) és el primer acte de fe barceloní, bé que els primers cercles protestants es troben al País Valencià i a la cartoixa de Porta Coeli.

El conferenciant seguí l'expansió del protestantisme històric des del segle XVI fins al XX, aturant-se en noms com ara **Pere Galès** (1537-1595), professor a Ginebra, figura important del protestantisme català, mort a les presons de la Inquisició. Del segle XVII destacà **Joan de Nicolau Sachardes** (mort a Londres) i **Vicenç Soler**. Amb el decret de Nova Planta del XVIII només a Menorca (que pertanyia als anglesos) hi hagué un cert pluralisme cultural. Amb el segle XIX arriba la represa protestant en terres catalanes. El 1832 apareix la primera traducció a català feta per protestants de **Lo Nou Testament**. Entre algunes monjoies, destacà l'aparició de *El Eco protestante*, primera publicació protestant promoguda per A. Vallespinosa el 1869 de les prop de 130 aparegudes fins avui. **J. B. Cabrera** serà el primer bisbe anglicà autòcton. El primer temple de tot l'Estat es basteix a Maó, el 1868, gràcies a **F. Tudurí dela Torre**. El 1869 obren centres de culte les assemblees de germana a Barcelona i els metodistes a Castell (Menorca); seguiran els presbiterians a Barcelona (1870), i els Baptistes a Alacant (1871).

Quan la República més d'una setentena d'esglésies protestants s'estenen als Països Catalans, des de Llançà a Santa Pola, però el desenllaç de la guerra (in)civil portà a una greu repressió que el conferenciant detallà fins a exposar el moment actual (per exemple, durant els anys 40, EUA demanava llibertat de culte a cada canvi a ambaixades i consolats). Acabà exposant la possibilitat d'un país plural enfront d'ela monolítica concepció espanyola d'una sola nació, una sola religió, una sola bandera i una sola llengua.

Seguí un col·loqui molt concorregut que permeté al conferenciant esplaiar-se sobre les escoles protestants (a Barcelona sol comptaren amb 20.000 alumnes a finals del

segle XIX), la fundació de l'Hospital Evangèlic, el naixement de l'editorial Clie i d'altres qüestions que interessaren al públic fins a l'hora d'acabar. Carod-Rovira anuncià, amés, una futura mostra a Caixafòrum i una nova traducció de la Bíblia que ja és en premsa. En definitiva, un curs d'"Espai Obert" que les enquestes han valorat molt positivament. L'acte s'acabà anunciant el tema del cicle del curs vinent, "Els fonamentalismes (religiosos, polítics, econòmics, cultural i científics): increment i amenaces", la primera sessió dels quals està programada per al 28 d'octubre. També es recordà que el X Congrés, que seguirà amb el tema 500 de la Reforma Protestant, tindrà lloc de la tarda del 17 al matí del 19 de novembre a la Casa d'Espiritualitat Nena Casas